

СУТНІСТЬ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ СУБ'ЄКТАМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЗАКОННОСТІ ЯК ОБ'ЄКТУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Олександр Олександрович ВОЛОДІН,

*здобувач Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Як проголошено в ст. 3 Основного Закону України, права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави [1]. Задля належної реалізації даних конституційних приписів, ефективного забезпечення прав, свобод та інтересів особи, в нашій державі функціонує система правоохоронних органів, чільне місце серед яких посідають органи та підрозділи Національної поліції України. Разом із тим, на жаль, на практиці й досі зустрічаються випадки, коли внаслідок дій або бездіяльності співробітників правоохоронних органів відбувається незаконне порушення або ж обмеження прав та інтересів пересічних громадян. Щобільше права й інтереси самих співробітників правоохоронних органів можуть бути незаконно порушено або обмежено в результаті видання незаконних наказів та іншого роду порушення режиму дисципліни та законності. Ось чому особливого значення й актуальності набувають питання всебічного забезпечення дисципліни та законності як у цілому в межах функціонування правоохоронного сектору держави, так і такої його частини як органи та підрозділи Національної поліції України.

Забезпечення дисципліни та законності в межах функціонування відповідної сфери суспільних відносин є складною, багатоаспектною діяльністю уповноважених державою суб'єктів. При цьому на сьогодні можна назвати доволі значну кількість таких суб'єктів, діяльність яких в окремо взятих випадках може бути спрямована на досягнення спільної мети. Ось чому особливого значення набувають питання щодо налагодження ефективної взаємодії суб'єктів забезпечення дисципліни та законності.

Наголошуючи на значенні взаємодії С.О. Баранов у монографічній праці «Профілактика злочинів на транспорті» цілком слушно зауважує, що вона як форма взаємозв'язку та взаємної підтримки полягає в тому, що правоохоронні органи в цілому, їхні конкретні служби та структурні підрозділи або працівники у співпраці один з одним досягають значно більших результатів у менші строки з найменшими витратами ресурсів [2, с. 345]. З огляду на що можна стверджувати, що налагоджена в ефективний спосіб взаємодія суб'єктів забезпечення дисципліни та законності має вирішальний вплив на ефективність функціонування відповідної сфери суспільних відносин та одночасно є гарантією дотримання та належної реалізації прав, свобод та інтересів особи в їх межах.

Так, говорячи про ключову категорію досліджуваного поняття, слід зазначити, що його суть може бути розкрита з різних сторін та врахуванням найрізноманітніших аспектів, як то: правовий статус її суб'єктів та особли-

вості його нормативно-правової регламентації; напрями її здійснення; системоутворюючі зв'язки її суб'єктів; окремі завдання та цілі, що мають бути досягнуті в результаті її здійснення; тощо. Разом з тим, враховуючи напрям та специфіку представленого наукової праці, вважаємо за необхідне сутність поняття взаємодії суб'єктів забезпечення дисципліни та законності розглянути як об'єкт адміністративно-правового регулювання. У такому разі необхідним є встановлення сутності власне категорії «об'єкт адміністративно-правового регулювання», яка сама по собі утворена з поєднання двох самостійних категорій.

Відмітимо, що вчені-адміністративісти в цілому одноставні у своїх позиціях стосовно розуміння сутності адміністративно-правового регулювання. Наприклад, у монографії «Адміністративні процедури у сфері господарської діяльності» С.Ю. Любімова зауважує, що адміністративно-правове регулювання – це особливий вид правового регулювання, специфічність якого визначається об'єктом впливу, тобто відносинами, що регулюються адміністративним правом, обумовлені особливостями його норм [3, с. 102]. З огляду на вищенаведені позиції слід зазначити, що як об'єкт адміністративно-правового регулювання, взаємодія суб'єктів забезпечення дисципліни та законності буде представлена як сукупність суспільних відносин, на які здійснюється цілеспрямований вплив внаслідок діяльності уповноважених державою суб'єктів щодо реалізації в їх межах адміністративно-правових норм. При цьому постає цілком логічне питання стосовно того, про які саме суспільні відносини йде мова в досліджуваному випадку, адже з огляду на функціонування правової, демократичної держави їх кількість і різноманітність може вражати. Відповідь на це питання може бути отримана шляхом встановлення сутності діяльності компетентних суб'єктів із забезпечення дисципліни та законності.

Так, науковці відмічають, що найважливішим соціальним чинником, що справляє безпосередній вплив на життя суспільства та кожної людини є дисципліна. Від рівня дисципліни значною мірою залежать успіхи в економічній діяльності, якість соціального обслуговування тощо. Дисципліна, підкреслює Є. Гіда є сполучним ланцюгом між законністю та правопорядком. На думку вченого, високий ступінь організації та дисципліни є важливим фактором, що стабілізує правопорядок [4, с. 83]. Щобільше, досліджуючи сутність поняття та способи забезпечення дисципліни та законності, К.О. Голікова цілком слушно відмічає, що дисципліну можна окрім іншого визначити як важливу умову належного функціонування суспільства та держави загалом. Учена вважає, що саме дисципліна передбачає особливі форми зв'язків між суб'єктами дисциплінарних відносин. Останні, своєю чергою, спрямовані на неухильне додержання загальноновизнаних і відповідним чином встановлених правил у суспільстві та державі загальнообов'язкових вимог [5, с. 110]. З огляду на що діяльність із забезпечення дисципліни та законності набуває особливого значення як у контексті належного функціонування держави в цілому, так і окремо взятої сфери суспільних відносин.

Зазначимо, що ми використовуємо єдину конструкцію «дисципліна та законність», не дивлячись на те, що вона містить в собі дві самостійні кате-

горії, оскільки останні доволі взаємопов'язані та фактично обумовлюють дію одна одної. Тільки в органічному, можна сказати природному поєднанні, такі явища як дисципліна та законність у змозі забезпечити стан правопорядку в межах функціонування відповідної сфери суспільних відносин.

Таким чином, дисципліна та законність є взаємопов'язаними явищами, оскільки обумовлюють дію один одного. Забезпечення дисципліни та законності як явище, що обумовлює виникнення, видозміну та розвиток досліджуваної сфери суспільних відносин може бути визначено як врегульовану нормативно-правовими приписами діяльність уповноважених державою суб'єктів, що спрямована на дотримання стану правопорядку в межах функціонування відповідних суспільних відносин, належної реалізації прав, свобод та інтересів особи, неухильного виконання приписів чинного національного законодавства та своїх безпосередніх юридичних обов'язків.

З урахуванням зазначеного необхідно перейти до розв'язання наступного наукового завдання – з'ясування сутності категорії «взаємодія». Як зауважує авторський колектив підручника «Адміністративна діяльність органів поліції України», найбільш прийнятним визначенням сутності категорії «взаємодія» може бути те, відповідно до якого вона являє собою певну організаційну діяльність, що передбачає погоджені за завданнями та напрямками, а також часом різноманітні дії в інтересах досягнення спільної мети діяльності [6, с. 339]. У цілому погоджуючись із наведеним зазначимо, що будь-яка взаємодія, тим більш правоохоронних органів має бути регламентована приписами чинного національного законодавства. При цьому те, що взаємодія суб'єктів забезпечення дисципліни та законності заснована, зокрема здійснюється на підставах й у порядку визначеному сукупністю нормативно-правових актів, слід розглядати як одну з її основних особливостей, що обумовлена дією принципу законності. Взаємодія може відбуватися тільки в межах діяльності її суб'єктів, яка погодженої за часом і місцем, а також завданнями й спрямована на досягнення спільної, наперед визначеної мети, в досліджуваному випадку – забезпечення дисципліни та законності. Крім цього, на сторінках фахової літератури називають таку особливість взаємодії як те, що вона здійснюється в певних рамках або ж межах.

Також однією з основних особливостей взаємодії суб'єктів забезпечення дисципліни та законності є необхідність налагодження й ефективного здійснення координації їх спільних зусиль, спрямування їх діяльності на досягнення спільної мети. При цьому слід зазначити, що така діяльність буде спрямована перш за все на досягнення профілактичного ефекту, тобто на запобігання вчиненню певного роду правопорушення, забезпечення прав, свобод та інтересів особи. Як такий спеціальний суб'єкт взаємодії може бути названий відповідний підрозділ внутрішньої безпеки Національної поліції України.

Отже, взаємодія суб'єктів забезпечення дисципліни та законності є доволі складним та багатоаспектним явищем й одночасно процесом, внаслідок реалізації якого в межах функціонування відповідних суспільних відносин забезпечується стан правопорядку, охорони й захисту прав, свобод та інтересів особи. Саме тому під взаємодією суб'єктів забезпечення дисци-

пліни та законності як об'єкта адміністративно-правового регулювання слід розуміти сукупність суспільних відносин, які внаслідок регламентованої адміністративно-правовими нормами спільної, погодженої за часом, місцем і завданнями діяльності уповноважених державою суб'єктів, зазнають владний вплив, на підставі чого відбувається їх регулювання і як результат дотримання стану правопорядку, охорона й захист прав, свобод та інтересів особи, повне й належне виконання службових і посадових обов'язків.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: закон України від 28.06.1996 № 254к/96 ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Профілактика злочинів на транспорті / С.О. Баранов. Одеса: ОДУВС, 2010. 449 с.
3. Любімова С.Ю. Адміністративні процедури у сфері господарської діяльності : монографія / С.Ю. Любімова. Харків : НікаНова, 2014. 456 с.
4. Гіда Є. Роль правової дисципліни в діяльності міліції. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 1 (193). С. 83–86.
5. Голікова К.О. Дисципліна та законність у державному управлінні: поняття та способи їх забезпечення. *Часопис університету права*. 2013. № 2. С. 110–113.
6. Адміністративна діяльність органів поліції України : підручник за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В.В. Сокурєнка; [О.І. Безпалова, О.В. Джафарова, В.А. Троян та ін. ; передм. В.В. Сокурєнка] ; МВС України, Харків, нац. ун-т внутр. справ. Харків; ХНУВС, 2017. 432 с.